Grammar Summaries For Tibetan

Jeffrey Hopkins
Elizabeth Napper

The Tibetan Alphabet, Pronunciation, and transliteration 2
Pronunciation Summary 5
Occurrences of Dots 6
terminators 7
THE EIGHT CASES 12
Non-Case Particles 18
Tense Markers 20
Applying Case and Non-Case Particles 20
Dividing Lines 24
Tibetan Dictionary Order 25

THE TIBETAN ALPHABET, PRONUNCIATION, AND TRANSLITERATION

༄ དབྱངས་ཡིག་བཞི་

The four vowels

ཨི་	ཨུ་	ཨེ་	ཨོ་
i (ee)	u	e (ay)	o

ི གི་གུ་

ུ ཞབས་ཀྱུ་

ེ འགྲེང་བུ་

ོ ན་རོ་

༄ གསལ་བྱེད་གསུམ་བཅུ་

The thirty consonants and pronunciation equivalents:

ཀ་	ཁ་	ག་	ང་
ḡa	Kha	K̲a	nga
ཅ་	ཆ་	ཇ་	ཉ་
j̄a	cha	c̲a	nya
ཏ་	ཐ་	ད་	ན་
d̄a	tha	t̲a	na
པ་	ཕ་	བ་	མ་
b̄a	pha	p̲a	ma
ཙ་	ཚ་	ཛ་	ཝ་
d̄za	tsha	d̲za	wa
ཞ་	ཟ་	འ་	ཡ་
s̲ha	s̲a	a̲	ya
ར་	ལ་	ཤ་	ས་
ra	la	s̄ha	s̄a
ཧ་	ཨ་		
ha	a		

The thirty consonants and Wylie transliteration equivalents:

ཀ་	ཁ་	ག་	ང་
ka	*kha*	*ga*	*nga*
ཅ་	ཆ་	ཇ་	ཉ་
ca	*cha*	*ja*	*nya*
ཏ་	ཐ་	ད་	ན་
ta	*tha*	*da*	*na*
པ་	ཕ་	བ་	མ་
pa	*pha*	*ba*	*ma*
ཙ་	ཚ་	ཛ་	ཝ་
tsa	*tsha*	*dza*	*wa*
ཞ་	ཟ་	འ་	ཡ་
zha	*za*	*'a*	*ya*
ར་	ལ་	ཤ་	ས་
ra	*la*	*sha*	*sa*
ཧ་	ཨ་		
ha	*a*		

རྗེས་འཇུག་བཅུ་ ten suffixes

ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ ས་

སྔོན་འཇུག་ལྔ་ five prefixes

ག་ ད་ བ་ མ་ འ་

མགོ་ཅན་གསུམ་ three superscribed letters

ར་ ལ་ ས་

འདོགས་ཅན་བཞི་

four subscribed letters

ཡ་ ར་ ལ་ ཝ་

ཡང་འཇུག་གཉིས་ two secondary suffixes

ད་ ས་

PRONUNCIATION SUMMARY

PREFIXES ག་ ད་ བ་ མ་ འ་

Not themselves pronounced

Affect the pronunciation of 8 consonants:

ག་ goes from k̲a to ga; ཇ་ from c̲a to ja; ད་ from t̲a to d̲a; བ་ from p̲a to b̲a;

ང་, ཉ་, ན་, and མ་ all become high in tone

SUPERSCRIBED ར་ ལ་ ས་

Not themselves pronounced

Affect the pronunciation of 8 consonants just as do prefixes

(exception: ལ་ superscribed to ཧ་, i.e., ལྷ་ is pronounced hla)

SUBSCRIBED ཡ་ ར་ ལ་ ཝ་

ཡ་: (subscribed to 7 letters, written ྱ in subscript position)

ཀྱ་, ཁྱ་, གྱ་ are pronounced as expected: ḡya, khya, and k̲ya or gya depending on whether or not there is also a prefix or superscription.

པྱ་, ཕྱ་, བྱ་, མྱ་ are pronounced as is the second row of the alphabet, hence j̄a, cha, c̲a (or ja, if prefixed or superscribed), and nya (or n̄ya, if refixed or superscribed).

ར་: (subscribed to 13 letters, written ྲ in subscript position); pronunciation for each of the three vertical groups is given under the column

ཀྲ་ ཁྲ་ གྲ་

ཏྲ་ ཐྲ་ དྲ་

པྲ་ ཕྲ་ བྲ་

ḍa ṭha ṭa or ḍa

སྨྲ་ is pronounced ma

སྲ་ is pronounced sa or ḍa

ཤྲ་ transliterates Sanskrit and is pronounced shra

ཧྲ་ is pronounced hra

ལ་: (subscribed to 6 letters, written ལ་ in subscript position)

ཀླ་, གླ་, བླ་, རླ་, and སླ་ are all pronounced l̄a

ཟླ་ is pronounced d̲a

ཝ་: not pronounced, does not affect pronunciation (written ྭ as subscript)

SUFFIXES ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ ས་

ག་, ང་, བ་, མ་, འ་, ར་ are pronounced normally and do not affect the pronunciation of the vowels preceding them

ད་, ན་, ལ་, ས་ all can affect the vowel that precedes them: a goes to eh; o goes to ö; u goes to ü; i and e do not change (although both soften when followed by nasals)

ད་ and ས་ are not themselves pronounced as suffixes.

ད་ causes a glottal stop; ས་ causes a slower fall off

SECONDARY SUFFIXES ད་ ས་

secondary suffixes are not themselves pronounced and do not affect the pronunciation of the syllable.

ས་ as a secondary suffix is very common.

ད་ is almost never seen.

OCCURRENCES OF DOTS

1. Between syllables in a word:

   ཁང་པ་ house; ཡོན་ཏན་ qualities

2. After a noun or adjective or a noun or adjective phrase in the nominative case:

   བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ A pot is impermanent.

3. Before or after a case ending:

   རྒྱ་གར་ལ་འགྲོ་ goes to India

4. After a clause ending in a terminal verb:

   བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན་ A pot is impermanent

5. Between two words or phrases in an appositional relationship:

སངས་རྒྱས་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོ་ the Buddha Samantabhadra

6. Between a noun and an adjective:

ཁང་པ་གསར་པ་ a new house

7. Between nouns in a list:

དངོས་པོ་མི་རྟག་པ་བྱས་པ་རྣམས་དོན་གཅིག་ Thing, impermanent phenomenon, and product are equivalent.

8. Where there is an understood case ending:

ཆོས་སྐུ་ (ཆོས་ཀྱི་སྐུ་) Truth Body

9. Before or after a non-case particle or a particleless adverb:

དངོས་པོ་དང་མི་རྟག་པ་དོན་གཅིག་ Thing and impermanent phenomenon are equivalent.

10 Indicating an omitted syllable in a contraction or abbreviation:

རྣམ་བཞག་ (རྣམ་པར་བཞག་པ་) presentation

TERMINATORS

གོ་ ངོ་ དོ་ ནོ་ བོ་ མོ་ འོ་ རོ་ ལོ་ སོ་ (ཏོ་) terminators or full stop indicators; affixed after their respective suffixes, with ཏོ་ after the secondary suffix ད་ .

THE EIGHT CASES

I. Nominative མིང་ཙམ། རྣམ་དབྱེ་དང་པོ།

A. Endings: none

B. Uses:

1. OBJECT of verb or verbal:

   སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན། Buddha taught the doctrine.

   སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཆོས་འཁོར་བསྐོར་ནས། Buddha, having turned the wheel of doctrine

2. SUBJECT of the verb "to be" (both existence and linking):

   བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན། A pot is impermanent.

   ལྷ་ཁང་ལ་དགེ་སློང་ ཡོད། There are monks in the temple.

3. PREDICATE NOMINATIVE or PREDICATE ADJECTIVE:

   བུམ་པ་མི་རྟག་པ་ཡིན། A pot is impermanent.

4. AGENT of verbs of motion, dependence or living:

   པདྨ་འབྱུང་གནས་བོད་ལ་ཕེབས། Padmasambhava went to Tibet.

   འབྲས་བུ་རྒྱུ་ལ་བརྟེན། Effects depend on causes.

   གྲྭ་པ་དགོན་པ་ལ་བཞུགས། The monks live in a monastery.

5. TOPICAL nominative (indicates subject matter, often followed by ནི་):

   དང་པོ་ནི། བློས་རིག་པར་བྱ་བ་ཡུལ་གྱི་མཚན་ཉིད། With respect to the first, object known by an awareness is the definition of an object.

6. INTRANSITIVE SUBJECT (agent and object not manifestly different):

   འཁོར་ལོ་འཁོར་རོ། The wheel turns.

II. Accusative ལས་སུ་བྱ་བའི་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་གཉིས་པ།

A. Endings: སུ་ རུ་ ཏུ་ དུ་ ན་ ར་ ལ་ Basic translation: "to"

B. Uses:

1. OBJECT of verb or verbal:

   གཟུགས་ལ་ལྟ། looks <u>at the body</u>

2. PLACE OF ACTIVITY (in, at):

   སངས་རྒྱས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ལ་ཆོས་བསྟན། Buddha taught the doctrine <u>in India</u>.

3. DESTINATION (to):

   ཙོང་ཁ་པ་ལྷ་སར་ཡོང་། Ḏzong-ka-ḇa came <u>to Hla-sa</u>.

4. RECIPIENT (where benefit is not obvious):

   བླ་མ་ལ་མཆོད་པ་ཕུལ། offers worship <u>to the guru</u>.

C. Non-case uses:

1. ADVERBIAL modifier (as, -ly):

   སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་མར་ཤེས། recognize all sentient beings <u>as one's mother</u>

   འགྱོགས་པོར་ཕྱིན། went <u>quickly</u>.

2. CONNECTIVE (and, but, ;): ལ་

   སྣང་ལ་མ་ངེས། appearing <u>but</u> not ascertained

   Sometimes ན་ is used as a connective as in:

   དམིགས་པར་འགྱུར་ན་དམིགས་པའང་མ་ཡིན། would be observed, <u>but</u> is not observed

3. CONDITIONAL (if, when): ན་

   ཤེས་པ་ལ་དབྱེ་ན། <u>If</u> consciousness is divided, …

4. INFINITIVE:

   སློབ་པར་འདོད། wish <u>to learn</u>

III. Instrumental བྱེད་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་གསུམ་པ།

A. Endings: གིས་ ཀྱིས་ གྱིས་ འིས་ ཡིས་ Basic translation: "by"

B. Uses:

1. AGENT (by):
   སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཆོས་བསྟན་ནོ། Buddha will teach doctrine.
2. MEANS (by means of, with):
   བརྩོན་འགྲུས་ཀྱིས་ལམ་སྒྲུབ་ནས། Having achieved the path by means of effort …
3. REASON (because):
   མོ་ལ་བརྩོན་འགྲུས་ཡོད་པས་ལམ་བསྒྲུབ། Because she has effort, she achieved the path.

C. Non-case uses:

1. ADVERBIAL (-ly):
   རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་པ། inherently established
2. ABSENCE:
   བདེན་པར་གྲུབ་པས་སྟོང་པ། empty of true establishment
3. CONJUNCTION (and, but, ;) (said to be improper but frequently used):
   མེད་པ་ཡིན་གྱིས། is non-existent, but
4. INCLUSION (within):
   རྒྱུད་ཀྱིས་བསྡུས་པ། included within the [psychophysical] continuum

IV. Dative དགོས་ཆེད་ཀྱི་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་བཞི་པ།

A. Endings: སུ་ རུ་ ཏུ་ དུ་ ན་ ར་ ལ་ Basic translation: "for"

B. Uses:

1. BENEFIT (for, to):
   སྨན་པས་ནད་པ་ལ་སྨན་སྦྱིར། The doctor gave medicine to the sick.
2. PURPOSE (in order to):
   འབྲས་བུ་ཐོབ་པ་ལ་རྒྱུ་བསགས་དགོས།

One must accumulate the causes to obtain the effect.

V. Ablative འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་ལྔ་པ།

A. Endings: ལས་ ནས་ Basic translation: “from”

B. Uses:

1. ORIGIN (from):

   བ་ལས་འོ་མ། milk from a cow

Secondary uses:

2. COMPARATIVE (than): almost always ལས་ (rarely པས་ or བས་)

   དེ་ལས་ཆེ་བ། greater than that

   བདག་པས་གཞན་གཅེས། cherishing others more than oneself

3. INCLUSIVE (from): only ནས་

   ཐོག་མ་མེད་པ་ནས། from beginningless time

   གཅིག་ནས་བརྒྱའི་བར། from one to one hundred

4. SEPARATIVE (from among):

   གསུམ་ལས་དང་པོ་ནི། From among the three, the first is

5. MEANS:

   རྩོལ་བ་ལས་ཐོབ་པ། attained through effort

6. REASON:

   དུ་བ་ལས་མེར་ཤེས། knowing [it] as fire due to smoke

C. Non-case uses:

1. ADVERBIAL (ly):

   རེ་རེ་ནས། individually

2. PAST PARTICIPLE marker (-ed):

   ཐོས་ནས་བསམས། Having heard, [he] thought.

3. PRESENT PARTICIPLE marker (-ing):

   བསམ་ནས་ལས་ཀ་བྱེད། Thinking, he works.

4. DISJUNCTION (whereas):
   དེ་བདེ་བ་ཡིན་པ་ལས། Whereas that is bliss,…

VI. Genitive འབྲེལ་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་དྲུག་པ།

A. Endings: གི་ ཀྱི་ གྱི་ འི་ ཡི་ Basic translation: "of"

B. Uses:

1. POSSESSIVE (of, 's):
   སྟོན་གྱི་དཔེ་ཆ། the teacher's book
2. ADJECTIVAL (of, which is):
   དམར་པོའི་རས་ཆ། red cloth
3. APPOSITIONAL (which is):
   དགོངས་འགྲེལ་ལ་སོགས་པའི་གཞུང་། texts, the *Saṃdhinirmocana,* and so forth, …
4. TYPE (between nouns):
   ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། king of doctrine
5. FIELD OF ACTIVITY (of):
   བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ། king of Tibet
6. POSTPOSITIONAL (of):
   དམར་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། because of being red
7. DESTINATION (of, to):
   བྱང་ཆུབ་ཀྱི་ལམ། path to enlightenment
8. PLACE (of):
   རང་གི་མདུན་དུ། in front of him
9. TIME:
   དེ་རིང་གི་ལས་ཀ། today's work [Note: also type genitive]
10. COMPOSITIONAL (of):
    མདོའི་དཔེ་ཆ། a book of sūtras
11. METAPHORICAL (of):
    སྙིང་རྗེའི་ཆུ། water of compassion
12. SEPARATIVE (of):
    ལམ་ལྔའི་གཉིས་པ། the second of five paths
    སྟོན་གྱི་མཆོག the supreme of teachers

13. ORIGIN (of):
    སྦྱིན་པའི་བསོད་ནམས། the virtue of/from giving
14. PARTICIPIAL (of):
    སངས་རྒྱས་ཀྱིས་བསྟན་པའི་ཆོས། the doctrine which the Buddha taught
    ཆོས་སྟོན་པའི་སངས་རྒྱས། the Buddha who teaches the doctrine
15. INTRANSITIVE PARTICIPIAL:
    སྣང་བའི་ཡུལ། the object which appears
16. PHRASE:
    རྣལ་འབྱོར་པས་ཆོས་སྒྲུབ་པའི་ཡུལ། a place where a yogi achieves the doctrine
    ཚུལ་གསུམ་རང་ངོས་ནས་གྲུབ་པའི་རྟགས། reason in which the three modes are established from their own side; or reason which is such that the three modes are established from their own side
17. OBJECTIVE (indicates object):
    བུམ་པའི་རྒྱུ pot's cause
18. AGENTIVE (of, by, 's):
    བུམ་པའི་འབྲས་བུ། pot's effect
    སངས་རྒྱས་ཀྱི་བསྟན་པ། Buddha's teaching

C. Non-case usage of the genitive particles:

1. CONJUNCTION (and, but):
   དེ་དམར་པོ་ཡིན་གྱི that is red, but …

VII. Locative རྟེན་གནས་ཀྱི་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་བདུན་པ།

A. Endings: སུ་ རུ་ ཏུ་ དུ་ ན་ ར་ ལ་ Basic translation: "in, at"

B. Uses:

1. PLACE OF DEPENDENCE, LIVING, OR EXISTING:
   བརྩོན་པ་ལ་བརྟེན་ནས། in dependence on effort
2. POSSESSIVE:
   ང་ལ་དཔེ་ཆ་ཡོད། I have a book.
3. REFERENCE:
   དེ་ལ་གསུམ་ཡོད། Regarding that, there are three.
4. TIME:
   ཆུ་ཚོད་བདུན་པ་ལ་ལས་ཀ་བྱེད། works at seven o'clock.
5. TOPICAL:

དང་པོ་ལ། གཟུགས་ལ་དབྱེ་ན། <u>First</u>, if forms are divided …

VIII. Vocative འབོད་སྒྲ། རྣམ་དབྱེ་བརྒྱད་པ།

A. Endings: none Basic translation: “O”, “Hey”

the particles ཀྱེ and ཀྭ་ཡེ་ preceding a noun with no case ending indicate a vocative.

B. Uses:

ཀྱེ་ལྷའི་ལྷ། O, god of gods!

NON-CASE PARTICLES

ཀྱང་ ཡང་ འང་ but, even, also

སྐུ་ honorific particle

གང་ or ཅི་ what

གང་ཞིག་ [what a] indicates the end of the first part of a reason, “for one”

གམ་ ངམ་ དམ་ ནམ་ བམ་ མམ་ འམ་ རམ་ ལམ་ སམ་ (ཏམ་) or, and

གོ་ ངོ་ དོ་ ནོ་ བོ་ མོ་ འོ་ རོ་ ལོ་ སོ་ (ཏོ་) terminators or full stop indicators

གྲགས་ ལོ་ ཟེར་ it is said [but it is not so]

ཅིའི་ཕྱིར་ [because of what] why

ཅིག་ ཞིག་ ཤིག connectives (like “a” or “an”); imperative

ཅིང་ ཞིང་ ཤིང་ and; present and past participle indicators

ཅེ་ན་ ཞེ་ན་ ཤེ་ན་ [thus if] if said or asked

ཅེའོ། ཞེའོ། ཤེའོ། quote indicators with terminator

ཅེས་ ཞེས་ thus; quote indicators

ཅེས་པ་ནས་ ཞེས་པ་ནས་ … (ellipsis)

ཇི་ how

ཇི་སྲིད་ … དེ་སྲིད་ as long as …

ཉིད་ itself, -ness, just

ཏེ་ སྟེ་ དེ་ continuatives; present & past participle indicators

ལྟར་ or ལྟ་བུ་ like

དང་ and, or, from, with, as, consisting of

དེ་ that

དེ་ཉིད་ just that, thatness, suchness, reality

དེ་ལྟར་ such, like that, thus, in that way

དེ་དག་ those

དེ་ནས་ then, from that

དེ་བས་ན་ therefore, consequently

དེ་བཞིན་དུ་ like that, thus, similarly

དེ་ཡང་ furthermore, further, moreover

དེས་ན་ therefore, hence, consequently

འདི་ this

འདི་ལྟར་ like this

ལྡན་ ཅན་ མཁན་ having, possessing

ན་ if; when

ནི་ separative, : (colon)

རྣམ་པར་ ཡང་དག་པར་ ཡོངས་སུ་ prefixes indicating completeness

རྣམས་ དག་ ཚོ་ ཅག་ plural markers

པས་ན་ therefore

ཕྱིར་ because, in order to, outside, later

འབའ་ཞིག་ ཤ་སྟག་ only

མ་ or མི་ negatives that precede word

མིན་ or མེད་ negatives that follow word

གཞན་ཡང་ furthermore, moreover

ཟིན་ past tense indicator

རབ་ཏུ་ ཤིན་ཏུ་ ཀུན་ཏུ་ very, intensifier

ལ་ and, but, ; (semi-colon)

ལ་ལ་ some

ཤོག imperative indicator

སུ་ who

སོགས་ ལ་སོགས་པ་ et cetera, and so forth

TENSE MARKERS

པར་བྱ། བར་བྱ། future

པར་བྱེད། བར་བྱེད། present

པར་བྱས། བར་བྱས། Past

APPLYING CASE AND NON-CASE PARTICLES

A summary of A-ḡya-yong-dzin Ȳang-j̄en-ga-way-l̄o-drö's *Luminous Mirror, The Important Points of How to Apply Letters (yi ge'i thob thang nyer mkho rab gsal me long)* on the rules for the affixing of case and non-case particles.

Cases

ལས་སུ་བྱ་བའི་སྒྲ། དགོས་ཆེད་ཀྱི་སྒྲ། རྟེན་གནས་ཀྱི་སྒྲ། དེ་ཉིད།

accusative case, dative case, locative case, adverbial accusative

སུ་ རུ་ ཏུ་ དུ་ ན་ ར་ ལ་

- སུ་ —after ས་
- ཏུ་ —after ག་ བ་ or secondary ད་
- དུ་ —after ང་ ད་ ན་ མ་ ར་ ལ་
- ར་ རུ་ —fused to suffixless syllables or after འ་
- ལ་ —anywhere
- ན་ —used especially for the locative

འབྲེལ་སྒྲ་ལྔ་

genitive

གི་ ཀྱི་ གྱི་ འི་ ཡི་

- གི་—after ག་ ང་
- ཀྱི་—after ད་ བ་ ས་
- གྱི་—after ན་ མ་ ར་ ལ་
- འི་—after འ་ or no suffix
- ཡི་—to fill out verse

བྱེད་སྒྲ་ལྔ་

instrumental

གིས་ ཀྱིས་ གྱིས་ འིས་ ཡིས་

affixed like the འབྲེལ་སྒྲ་

འབྱུང་ཁུངས་ཀྱི་སྒྲ་གཉིས་

ablative

ནས་ ལས་

བོད་སྒྲ་གཉིས་

vocative

ཀྱེ་ ཀྭ་ཡེ་

sometimes also པས་ or བས་

Non-Case Particles

རྫོགས་ཚིག་བཅུ་ concluding terms

གོ་ ངོ་ དོ་ ནོ་ བོ་ མོ་ འོ་ རོ་ ལོ་ སོ་

affixed after like suffixes; ཏོ་ is affixed after a secondary ད་ (which occurs only after ན་ ར་ ལ་, but is not always actually written).

རྒྱན་སྡུད་གསུམ་ conjunctive [and disjunctive] particles "even", "also", "but"

ཀྱང་ ཡང་ འང་

ཀྱང་—after ག་ ད་ བ་ ས་

ཡང་—after ང་ ན་ མ་ འ་ ར་ ལ་

ལྷག་བཅས་གསུམ་ continuatives

དེ་ ཏེ་ སྟེ་

དེ་ —after ད་

ཏེ་ —after ན་ ར་ ལ་ ས་

སྟེ་ —after ག་ ང་ བ་ མ་ འ་ and no suffix

འབྱེད་སྡུད་སྒྲ་བཅུ་ disjunctive and conjunctive particles: "or", "and"

གམ་ ངམ་ དམ་ ནམ་ བམ་ མམ་ འམ་ རམ་ ལམ་ སམ་

affixed after like suffixes

ཏམ་ —after secondary suffix ད་

སྤྱི་སྒྲ་བཞི་ general terms (relative pronouns)

གང་ སུ་ ཅི་ ཇི་

གང་ what, who, which—used for persons and non-persons

སུ་ who—used for persons

ཅི་ what—used for non-persons

ཇི་ how, like—used for examples, etc.

བདག་པོའི་སྒྲ་གསུམ་ terms of ownership

པ་ ཅན་ ལྡན་

པ་ —after ག་ ད་ བ་ ས་ ན་ མ་

བ་ —after ང་ འ་ ར་ ལ་ or no suffix (but this rule is often not followed)

only པ་, not བ, is a term of ownership, but this rule too is sometimes not followed

དགག་སྒྲ་བཞི་ terms of negation

མ་ མི་ མིན་ མེད་

མ་ མི་ —before what is negated

མིན་ མེད་ —after what is negated

ཚིག་འཕྲད་ connectives

ཅིང་ ཅེས་ ཅེའོ་ ཅེ་ན་ ཅིག་ —after ག་ ད་ བ་ and secondary ད་

ཞིང་ ཞེས་ ཞེའོ་ ཞེ་ན་ ཞིག་ —after ང་ ན་ མ་ འ་ ར་ ལ་ or no suffix

ཤིང་ ཤིག་ ཤེའོ་ ཤེ་ན་ —after ས་

(note: ཅིག་ is often simply part of a word, not a connective particle)

DIVIDING LINES

Uses of ཤད་

། —after verse; ཀ, appositives, most meaning units, vocatives

་། —after ང

།། —at the end of a verse or after a terminative in prose

།།།། —after large sections, chapters

TIBETAN DICTIONARY ORDER

Example	*Description*
ག་ གག་ གང་ གད་	Bare root letter and root letter with suffixes in this order: ག་ ང་ ད་ ན་ བ་ མ་ འ་ ར་ ལ་ ས་
གི་ གུ་ གེ་ གོ་	Root letter with vowels, in this order: ཨི་ ཨུ་ ཨེ་ ཨོ་ then suffixes, as above
གྱ་ གྱི་ གྱོ་ གྲ་ གྲི་ གྲོ་ གླ་ གླི་ གློ་ གྭ་ གྭི་ གྭོ་	Root letter with subscription & neither prefix nor superscription in this order: ཡ་ ར་ ལ་ ཝ་ Further alphabetization is by vowel, as above.
དག་ དགི་ དགོ་ དགྱ་ དགྱི་ དགྱོ་ བག་ བགི་ བགོ་ བགྱ་ etc.	Root letter with prefix, in this order: ག་ ད་ བ་ མ་ འ་ Further alphabetization is by vowel, then subscription, as above.
རྒ་ རྒོ་ རྒྱ་ རྒྱོ་ ལྒ་ ལྒྲ་ སྒ་ སྒོ་ སྒླ་ etc.	Root letter with superscription but no prefix, in this order: ར་ ལ་ ས་ Further alphabetization is by vowel, then subscription, as above.
བརྒ་ བརྒོ་ བརྒྱ་ བརྒྱོ་ བརྒྲ་ བརྒྲོ་ etc.	Root letter with superscription and prefix. Further alphabetization is by vowel, then subscription, as above.